

УДК: 378.2:37.091.12-051:005.336.2:613

Оксана Павлюк

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання і спорту,
Хмельницький національний університет, м. Хмельницький
<http://orcid.org/0000-0003-0016-2416>
okspavluk742@gmail.com

Анна Павлюк

студентка 3 курсу спеціальності “Фізична культура і спорт”,
Хмельницький національний університет, м. Хмельницький
okspavluk@ukr.net

ДО ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Актуальною проблемою сьогодення є формування, зміцнення та збереження здоров'я, адже стан здоров'я суспільства є ознакою духовного, соціально-економічного та медико-біологічного рівня добробуту цивілізованої держави. Особлива місія відводиться педагогам, котрі повинні вміти не лише дбати про власне здоров'я, але й навчати своїх вихованців цим вмінням, давати якісні знання стосовно здоров'язбереження, мотивувати їх до розвитку здоров'язбережувальної компетентності, та на власному прикладі демонструвати усі ці вміння.

Метою нашого наукового пошуку є вивчення основних підходів до формулювання здоров'язбережувальної компетентності, визначення компонентів та принципів розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної освіти.

У статті розглянуто проблеми розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної освіти. Насамперед проведено аналіз теоретичних праць вітчизняних та зарубіжних фахівців внаслідок якого визначено основні підходи до формулювання здоров'язбережувальної компетентності педагогів та майбутніх педагогів.

На підставі детального аналізу літератури та професійної діяльності нами визначено структуру розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної освіти котра містить у собі наступні компоненти: потребнісно-мотиваційний, теоретико-методичний, діяльнісний, інформаційно-операційний. У роботі подана характеристика усіх визначених компонентів здоров'язбережувальної компетентності.

Виокремлено принципи, на яких має базуватися підготовка вчителів основної школи у системі післядипломної освіти до розвитку здоров'язбережувальної компетентності, а саме: неперервності; свідомого ставлення та самостійності; системності та послідовності; професійної спрямованості; планування самостійної роботи; формування установки на здоров'язбереження.

Подальші наші наукові дослідження передбачають розробку критеріїв та показників розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної освіти.

Ключові слова: здоров'язбережувальна компетентність; вчителі основної школи; система післядипломної освіти.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Збереження здоров'я та повноцінного життя громадян є необхідним компонентом розвитку сучасного суспільства і соціально-економічного процвітання держави, одним із найважливіших завдань світової спільноти, що відображено у Європейській політиці “Здоров'я-2020: основи Європейської політики в підтримку дій держави і суспільства в інтересах здоров'я і благополуччя”.

В умовах модернізації системи освіти проблема здоров'язбереження також набуває глобального характеру. Зниження рівня рухової активності, шкідливі звички, нераціональне харчування, погана екологія сприяють погіршенню здоров'я населення України. Саме тому важливим завданням педагогів є оволодіння знаннями, сучасними методами, формами здоров'язберігаючих технологій. Зокрема вчителі

повинні вміти вдало застосовувати їх на практиці, адже бути компетентним значить не тільки мати певні знання, вміння та навички, а ще й вміти їх ефективно використовувати.

Здоров'я людини є головним чинником якісного життя населення та ефективної професійної діяльності. Будь яка професійна діяльність вносить свої корективи у розпорядок дня, руховий режим, правильне співвідношення роботи та відпочинку, саме тому важливим завданням кожного – є вміння зберегти власне здоров'я. Проте вчителі повинні вміти не лише дбати про власне здоров'я, але й навчати своїх вихованців цим вмінням, давати якісні знання стосовно здоров'язбереження, мотивувати їх до розвитку здоров'язбережувальної компетентності, та на власному прикладі демонструвати усі ці вміння.

Не всі сучасні вчителі володіють навиками та знаннями щодо розвитку здоров'язбережувальної компетентності. Саме тому існує необхідність впровадження в систему післядипломної освіти окремого курсу, метою котрого є оволодіння сучасним досвідом провідних фахівців та науковців щодо розвитку здоров'язбережувальної компетентності в умовах професійної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема збереження здоров'я серед населення, формування та розвиток здоров'язбережувальної компетентності різних фахівців активно обговорюється серед сучасних науковців.

Поняття, що стосуються компетентнісного підходу у педагогіці, розкриваються у працях багатьох учених (Н. Бібік, С. Бондара, Н. Глузман, І. Зимньої, Н. Кузьміної, А. Маркової, О. Овчарук, О. Пошетун, С. Ракова, О. Савченко, В. Сластьоніна, О. Чернишова, Л. Хоружої, А. Хуторського, С. Шишова).

Низка робіт присвячені здоров'язберігальній компетентності студентів (Д. Воронін), професійно-валеологічній компетентності майбутніх вихователів дошкільників (В. Нестеренко), розвитку здоров'яформувальної та здоров'язбережувальної учнівської компетентності (Т. Бабко), формування здоров'язбережувальної компетентності як учнів, так і педагогів та методистів (О. Микитюк), підготовці

вчителя до розвитку здоров'язбережувальної компетентності учнів (Н. Поліщук).

Метою статті є вивчення основних підходів до формування здоров'язбережувальної компетентності, визначення компонентів та принципів розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної освіти.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Дефініцію “компетентнісний підхід в освіті” розглядали як зарубіжні, так і вітчизняні дослідники. Зокрема О. Пометун визначає компетентнісний підхід, як спрямованість освітнього процесу на формування й розвиток основних базових і предметних компетентностей особистості. Наслідком такого процесу, на думку автора повинно бути формування загальної компетентності людини, що є сукупністю ключових компетентностей, інтегрованою характеристикою особистості [9, с. 18].

Е. Зеер підкреслює, що компетентнісний підхід – це пріоритетна орієнтація на цілі – вектори освіти: наукованість, самовизначення (самодетермінація), самоактуалізація, соціалізація і розвиток індивідуальності. Як інструментальні засоби досягнення цих цілей виступають: компетентності, компетенції і мета якості [5, с. 28–31].

До базових компетентностей відносять: загальнонаукові – поняття, основні закони природи, суспільства і діяльності людини; соціально-економічні основи економіки і організаційної поведінки; цивільно-правові; інформаційно-комунікаційні; політехнічні природничо-наукові основи техніки і технологій, принципи функціонування автоматизованих виробництв, системи контролю і управління ними; загальнопрофесійні – властиві групі професій [5, с. 28–31].

Робоча група з питань запровадження компетентнісного підходу, котра була створена у межах проекту ПРООН “Освітня політика та освіта “рівний – рівному”, запропонувала наступні ключові компетентності: уміння вчитись (навчальна); громадянська; загальнокультурна; компетентність з інформаційних та комунікаційних технологій; соціальна; підприємницька; здоров'язбережувальна [9, с. 67–68]

Стосовно тлумачення здоров'язбережувальної компетентності то її визначають як:

здатність особистості володіти засобами самостійного методично правильного використання методів фізичного виховання і зміцнення здоров'я, готовності до досягнення належного рівня фізичної підготовленості для забезпечення повноцінної соціальної і професійної діяльності [7, с. 89];

комплекс систематичних знань і уявлень про позитивні і негативні зміни у стані власного здоров'я і здоров'я оточуючих; уміння складати програму збереження свого здоров'я; володіння способами організації діяльності з профілактики здоров'я і здоров'язбереження [13, с. 215];

здатність мобілізувати систему знань, умінь, розумових і особистісних якостей, необхідних для формування мотивації до здоров'язбереження, а також уміння передбачати, запобігати або компенсувати втрату здоров'я як способи задоволення базових потреб людини [4, с. 99];

характеристики, особливості, які спрямовані на збереження фізичного, психічного, соціального, духовного здоров'я свого та оточуючих, а також сприяння збереженню, зміцненню здоров'я учнів на уроках і в позаурочній діяльності. Педагог виконує одну із важливих функцій, що полягає у передачі знань і умінь здоров'язбереження, тому формування здоров'язберігаючої компетентності вчителів та учнів є необхідною та обов'язковою складовою їхньої підготовки [8, с. 130–134];

знання і дотримання норм здорового способу життя, знання про небезпечність паління, алкоголізму, наркоманії, СНІДу; знання і дотримання правил особистої гігієни, гігієни побуту; фізичну культура людини, свободу і відповідальність вибору способу [6, с. 20–26];

позитивне ставлення до свого здоров'я, володінням способами фізичного самовдосконалення, емоційної саморегуляції, самопідтримки і самоконтролю; знаннями і уміннями застосовувати правила особистої гігієни, здатністю піклуватися про власне здоров'я, особисту безпеку, володіти способами надання першої медичної допомоги; володінням елементами психологічної грамоти, статевої культури і

поведінки; різноманітним руховим досвідом і умінням використовувати його у масових формах змагальної діяльності, в організації активного відпочинку і дозвілля; знанням чинників позитивного впливу здорового способу життя на загальний стан організму; уміннями відбирати індивідуальні засоби і методи для розвитку своїх фізичних, психічних і особистісних якостей [10, с. 29–30].

Однак здоров'язберігаюча компетентність передбачає не тільки медико-валеологічну інформативність, а й застосування здобутих знань на практиці, володіння методиками зміцнення здоров'я й запобігання захворювання. Формування у студентів спрямованості мислення на збереження й зміцнення здоров'я як невід'ємний компонент здоров'язберігаючої компетентності майбутнього фахівця [5, с. 28].

Отже, здоров'язбережувальна компетентність визнається однією із ключових компетентностей людини, які мають бути обов'язково сформовані у кожній особистості для її повноцінної життєдіяльності й життєтворчості. Вона розглядається як основа буття людини, де основним є усвідомлення важливості здоров'я, здорового способу життя для всієї життєдіяльності особистості [1, с. 46].

Здоров'язбережувальна компетентність, як і будь-який інший вид компетентності має свою структуру.

Так, О. Югова у структурі здоров'язбережувальної компетентності виокремлює три компоненти: змістовий, діяльнісний, особистісний [13, с. 215]. На думку О. Шатрової [12, с. 111–116] здоров'язбережувальна компетентність педагога охоплює такі компоненти: ціннісно-мотиваційний, когнітивний, операційно-технологічний, компонент особистісних якостей [11, с. 12].

Зокрема у структурі здоров'язбережувальної компетентності учнів Антонова О. Є., Поліщук Н. М. визначили такі компоненти: ціннісно-мотиваційний, когнітивний, операційно-діяльнісний, емоційно-вольовий [2, с. 101–105].

Детальний аналіз наукової літератури, професійної діяльності вчителів основної школи дозволив нам визначити структуру здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної освіти, котра містить такі компоненти: потреб-

нісно-мотиваційний, теоретико-методичний, діяльнісний, інформаційно-операційний.

Потребнісно-мотиваційний компонент містить систему мотивів вчителів основної школи, що спонукає до здоров'язбереження у системі післядипломної освіти.

Цей компонент характеризується такими показниками: наявністю пізнавального інтересу, виражених потреб та мотивів здоров'язбереження, наявністю певного рівня внутрішньої мотивації, зокрема Я-концепції, ціннісним ставленням до здоров'язбереження, розумінням важливості розвитку здоров'язбережувальної компетентності у системі післядипломної освіти.

Теоретико-методична обізнаність містить систему знань, необхідних для ефективного розвитку здоров'язбережувальної компетентності у поєднанні із професійною діяльністю, розуміння сутності і структури та особливостей здоров'язбереження вчителів основної школи у системі післядипломної освіти.

Показниками теоретико-методичної обізнаності є володіння знаннями: основ здорового способу життя (раціонального харчування, впливу тютюнопаління, наркотичних речовин та алкоголю на організм, оптимальної рухової активності, правильного співвідношення відпочинку та навантаження, важливості перебування на свіжому повітрі, оптимальної ваги, дотримання гігієнічних норм); основних методів навчання (стимулювання й мотивації, організації і здійснення навчальних дій та операцій, контролю й самоконтролю); основних засобів фізичного виховання й використання їх з метою здоров'язбереження (фізичні вправи для розвитку швидкісних, силових, швидко-кісно-силових, координаційних якостей, витривалості, гнучкості, знання гігієнічних факторів та сил природи, що використовуються у фізичному вихованні); методів контролю й самоконтролю фізичного стану (оптимальна частота серцевих скорочень, дихання, вага тіла, антропометричні показники, фізичні та функціональні тести, самопочуття, больові відчуття).

Діяльнісний компонент визначає сукупність умінь та знань щодо розвитку і вдосконалення фізичних якостей, необхідних для ефек-

тивної педагогічної діяльності, здоров'язбереження та розвитку, або підтримання на належному рівні функціональних показників систем організму, профілактику захворювань.

Під інформаційним компонентом ми розуміємо сукупність умінь роботи з комп'ютером, ефективної роботи з інформацією з метою застосування її для вирішення завдань розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи та пошуку наукової інформації, котра стосується здоров'язбереження.

Показниками інформаційно-операційного компоненту визначено уміння: використовувати засоби інтернету (електронну пошту, пошук новин та інформації, спілкування в чаті, на вебфорумах, у соціальних мережах; вебсемінари, відеоконференції); працювати з різними інформаційними джерелами (електронними журналами, електронними книгами, базами даних, офіційними документами, навчальними матеріалами, публікаціями, дисертаціями, пошуковими системами, веб-сайтами, мультимедійними продуктами); використовувати офісні програми у роботі з комп'ютером (текстовий процесор, табличний процесор, створювач презентацій, система керування базами даних, графічні програми, додаток збору даних та керування ними, перекладачі та електронні словники, додаток для підготовки публікацій).

Задля успішного розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної освіти необхідно керуватися наступними принципами: неперервності; свідомого ставлення та самостійності; системності та послідовності; професійної спрямованості; планування самостійної роботи; формування установки на здоров'язбереження.

Вчитель основної школи, який не продовжує свою освіту, не поповнює арсенал своїх знань, із часом втрачає свою кваліфікацію. Принцип неперервності освіти передбачає уміння вчителів основної школи саморегулювати рівень власних знань про розвиток здоров'язбереження, зважаючи на вимоги сучасності. Суттєвим у неперервній освіті вчителів є уміння вести самопостереження, самоконтроль, проводити самооцінку.

Вчителі основної школи повинні вміти самостійно шукати інформацію, поповнювати знання, необхідні для продуктивної педагогічної діяльності, ставити мету та розробляти програму здоров'язбереження й успішно реалізувати її у професійній діяльності.

Принцип свідомості повинен містити наступні компоненти: свідоме ставлення до здоров'язбереження, свідоме засвоєння знань, необхідних для продуктивної педагогічної діяльності та розвитку здоров'язбережувальної компетентності, формування свідомої пізнавальної активності.

Для успішної реалізації принципу свідомості в розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителям основної школи необхідно:

розуміти потребу в певних знаннях та можливість їх застосування на практиці; вміти виділяти головне і суттєве у певному обсязі матеріалу, розуміти значення основних положень, явищ; вміти застосовувати отримані знання у професійній діяльності; враховувати індивідуальні можливості та пізнавальні інтереси.

Принцип свідомості передбачає усвідомлене ставлення до розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи, а також формує самостійність у контролі та оцінці власних досягнень.

Важливе місце у розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи відводиться принципу системності та послідовності.

Принцип системності та послідовності повинен забезпечуватися у системній роботі над розвитком здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи, професійно-важливих та фізичних якостей і послідовним виконанням поставлених перед собою завдань.

Принцип професійної спрямованості визначається соціальними потребами у високваліфікованих фахівцях здатних на високому науковому та навчально-методичному рівнях здійснювати педагогічну діяльність та водночас розвивати здоров'язбережувальну компетентність у системі післядипломної освіти.

Щоб розвиток здоров'язбережувальної компетентності вчителям основної школи не набув стихійного явища, його потрібно планувати і

чітко дотримуватися виконання запланованого. Отже планування самотійної діяльності передбачає виділення вільного часу на розвиток вищезазначеної компетентності.

Принцип формування установки на розвиток здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи передбачає вплив на свідомість педагога низки чинників, які будуть сприяти виникненню потреби у здоров'язбереженні. Установка на здоров'язбереження на стає провідним механізмом самотійної діяльності певного вчителя.

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Отже, на підставі аналізу наукових праць, професійної діяльності вчителів основної школи нами визначено структуру розвитку здоров'язбережувальної компетентності, котра містить потребнісно-мотиваційний, теоретико-методичний, діяльнісний, інформаційно-операційний компоненти. У дослідженні визначено та подано коротку характеристику принципів розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної освіти, а саме: неперервності; свідомого ставлення та самотійності; системності та послідовності; професійної спрямованості; планування самотійної роботи; формування установки на здоров'язбереження.

У подальших наших наукових дослідженнях будуть визначені критерії та показники розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної освіти.

Список використаних джерел

1. Антонова Л. Н., Шульга Т. И., Эрдынеева К. Г. Психологические основания реализации здоровьесберегающих технологий в образовательных учреждениях. Москва : Изд-во МГОУ, 2004. 100 с.

2. Антонова О. Є., Поліщук Н. М. Підготовка вчителя до розвитку здоров'язбережувальної компетентності учнів : монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. 248 с.

3. Воронін Д. Є. Здоров'язберігаюча компетентність студента в соціально-педагогічному аспекті. *Педагогіка, психологія та медико-біол. пробл. фіз. виховання і спорту*. 2006. № 2. С. 25–28.
4. Глебова Л. К., Луц З. Ю. Профессиональная компетентность учителя. *Одаренный ребенок*. 2008. № 1. С. 96–100.
5. Зеер Э., Сыманюк Э. Компетентностный подход к модернизации профессионального образования. *Психология обучения*. 2006. № 2. С. 28–31.
6. Зимняя И. А. Компетентностный подход. Какого его место в системе современных подходов к проблемам образования? (теоретико-методологический аспект). *Образование сегодня*. 2006. № 8. С. 20–26.
7. Лопаева Н. С. Воспитательная среда вуза в формировании здоровьесберегающих компетенций. *Вестник ЧГПУ*. 2010. № 10. С. 87–93.
8. Панасенко Т. В. Формування здоров'язберігаючої компетентності майбутніх вчителів початкової школи у ВНЗ І–ІІ р. а. *Молодий вчений*. 2016. № 9. С. 130–134.
9. Пометун О. І. Теорія і практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики. Київ : К.І.С. 2004. 112 с.
10. Радченко М. П., Плющ И. В. Здоровьесберегающая компетентность как показатель эффективности взаимодействия школы и семьи в вопросах воспитания молодого поколения. *Сибирский учитель: науч.-метод. журнал*, 2008. № 4. С. 28–31.
11. Чуркина М. Ю. Формирование здоровьесберегающих компетенций в процессе профессиональной подготовки учителя химии : автореф. дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.08. Самара, 2008. 20 с.
12. Шатрова Е. А. Теоретическая модель формирования здоровьесберегающей компетентности педагога. *Вестник Томского государственного педагогического университета (TSPU Bulletin)*. 2012. № 2(117). С. 111–116.
13. Югова Е. А. Анализ структуры и содержания здоровьесберегающей компетенции студентов педагогического вуза. *Вестник Красноярского государственного педагогического университета им. В. П. Астафьева*, 2011. № 3(1). С. 213–217.

References

1. Antonova L. N., Shul'ga T. I., Jerdyneeva K. G. (2004). *Psihologicheskie osnovanija realizacii zdorov'esbergajushhih tehnologij v obrazovatel'nyh ucherezhdenijah*. [Psychological grounds for the implementation of health-saving technologies in educational institutions], Moskva : Izd-vo MGOU, 100 p. [in Russian]
2. Antonova O. Ye., Polischuk N. M. (2016). *Pidhotovka vchytelia do rozvytku zdorov'iazberezhual'noi kompetentnosti uchniv : monohrafiia* [Preparing the reader to develop healthy's competencies: monograph], Zhytomyr : Vyd-vo ZhDU im. I. Franka, 248 p. [in Ukrainian]
3. Voronin, D. Ye. (2006). *Health-saving competence of the student in socio-pedagogical aspect*. Pedagogika, psykholohiia ta medyko-biol. probl. fiz. vykhovannia i sportu, vol. 2. P. 25–28. [in Ukrainian]
4. Glebova L. K., Luc Z. Ju. (2008). *Teacher's professional competence*. Odarenyj rebenok. vol. 1, pp. 96–100. [in Russian]
5. Zeer Je., Symanjuk Je. (2006). *Competency-based approach to the modernization of vocational education*. Psihologija obuchenija. vol. 2. P. 28–31. [in Russian]
6. Zimnjaja I. A. (2006). *Competency Approach. What is its place in the system of modern approaches to the problems of education? (theoretical and methodological aspect)*. Obrazovanie segodnja. vol. 8. P. 20–26. [in Russian]
7. Lopaeva N. S. (2010). *The educational environment of the university in the formation of health-saving competencies*. Vestnik ChGPU. vol. 10. P. 87–93. [in Russian]
8. Panasenko T. V. (2016). *Formation of health-saving competence of future primary school teachers in higher education institutions*. Molodyj vchenyj. vol. 9. P. 130–134. [in Ukrainian]
9. Pometun O. I. (2004). *Teoriia i praktyka poslidovnoi realizatsii kompetentnisnoho pidkhotu v dosvidi zarubiznykh krain* [Theory and practice of consistent implementation of the competence approach in the experience of foreign countries], Kompetentnisnyj pidkhid u suchasnij osviti: svitovyj dosvid ta ukrains'ki perspektyvy: Biblioteka z osvithoi polityky. Kyiv : K.I.S, 112 p. [in Ukrainian]
10. Radchenko M. P., Pljushh I. V. (2008). *Health-saving competence as an indicator of the effectiveness of the interaction between the school and the family in the education of the young generation*. Sibirskij uchitel': nauch.-metod. Zhurnal. vol. 4. P. 28–31. [in Russian]

11. Churkina M. Ju. (2008). The formation of health-saving competencies in the process of training a chemistry teacher. Ph.D. Thesis, Theory and methodology of vocational education, Samara State Pedagogical University, Samara. [in Russian]

12. Shatrova E. A. (2012). *A theoretical model for the formation of a teacher's health-saving competence*. Vestnik Tomskogo gosudarstvennogo pedagogicheskogo universiteta (TSPU Bulletin). vol. 2(117). P. 111–116. [in Russian]

13. Jugova E. A. (2011). *Analysis of the structure and content of the health-saving competence of students of a pedagogical university*. Vestnik Krasnojarskogo gosudarstvennogo pedagogicheskogo universiteta im. V. P. Astaf'eva. vol. 3(1). P. 213–217. [in Russian]

O. Pavliuk, A. Pavliuk. The issue of development of health-protection competence of teachers of comprehensive schools in the system of post-graduate education

Formation, strengthening, and protection of health is an urgent topic nowadays as society's state of health is a sign of spiritual, social and economic, medial and biological level of a civilized country's well-being. A special role is given to teachers, who must not only be able to care about personal health, but also teach their students these skills, give them quality knowledge regarding health protection, motivate them for development of health-protection competence, and show all these skills on personal example.

The aim of research is to study basic approaches to formulation of health-protection competence, define components and principles of development of health-protection competence of teachers of comprehensive schools in the system of post-graduate education.

The article deals with the issues of development of health-protection competence of teachers of comprehensive schools in the system of post-graduate education. Primarily, analysis of theoretical works by native and foreign specialists has been done, based on which basic approaches to formulation of health-protection competence of teachers and future teachers have been defined.

On the basis of a detailed analysis of references and professional activity, we have defined the structure of health-protection competence of teachers of comprehensive schools in the system of post-graduate education, which contains the following components: demand and motivational, theoretical and methodological, activity, information and operational. All the defined components of health-protection competence have been characterized.

Principles, on which training of teachers of comprehensive schools in the system of post-graduate education should be based to develop health-protection

competence, have been defined, namely: continuity; conscious attitude and independence; systemacy and consistency; professional orientation; planning of independent work; formation of a set for health-protection.

Our further scientific research envisages elaboration of criteria and indices of health-protection competence development of teaches of comprehensive schools in the system of post-graduate education.

Key words: health-protection competence; teachers of comprehensive schools; system of post-graduate education.